

KONKURENTSIAMET

Hr Margus Kaasik
AS Elenger Grupp

Teie: 26.03.2025 nr

Meie: 26.05.2025 nr 7-17/25-0086-139-7

Kiri edastatud digitaalselt aadressil: info@elenger.ee; info@elering.ee

Vastus selgitustaotlusele

Lugupeetud juhatuse esimees

26.03.2025 esitas AS Elenger Grupp Konkurentsiametile taotluse järelevalvemenetluse teostamiseks Elering AS üle, sest AS Elenger Grupp hinnangul ei ole Eleringi AS-i tegevus „Elering AS ühekordse gaasi ülekandevõrguga liitumise tingimused Pakrineemes“ (Pakrineeme liitumistingimused) kooskõlas maagaasiseaduse (MGS) ja Euroopa Liidu õigusaktidega. Samuti ei taga liitumistingimused turuosaliste võrdset kohtlemist.

09.04.2025 pöördus amet teabetaotlusega Elering AS-i poole. Elering AS vastas teabetaotlusele 21.04.2025 (lisa 1).

12.05.2025 kirjutas palus AS Elenger Grupp lugeda 26.03.2025 taotlus järelevalve teostamiseks Elering AS üle „Elering AS ühekordse gaasi ülekandevõrguga liitumise tingimused Pakrineemes“ kehtestamisel selgitustaotluseks. Lähtudes eeltoodust, käsitleb Konkurentsiamet ettevõtja taotlust selgitustaotlusena.

Konkurentsiameti vastused AS-i Elenger Grupp küsimustele on järgmised:

1. Kas Elering on Pakrineeme liitumistingimustes lähtunud MGS-s ja Euroopa Liidu õigusaktides toodud terminali määratlusest?

Konkurentsiamet on 22.02.2024 koostanud memo¹, mille järgi ei ole lühiajaliselt Pakrineeme sadamasse tulevat veeldatud gaasi ujuvterminali (ingl *Floating Storage and Regasification Unit*, lühendatult *FSRU*) ameti hinnangul võimalik käsitleda veeldatud gaasi terminalina, sest see ei tegutse terminalina MGS-i ning Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EÜ) nr 715/2009 mõistes, kuna kolmandatele isikutele veeldatud gaasi taasgaasistamise teenust ja gaasi ülekandevõrku toimetamise tugiteenuseid ei osutata. Seega on tegemist vabaturuteenusega.

¹ Edastatud AS-ile Elenger Grupp 27.02.2025.

MGS § 2 punkti 13 kohaselt on **veeldatud gaasi terminal** gaasi veeldamiseks või impordiks, mahalaadimiseks ja veeldatud gaasi taasgaasistamiseks kasutatav rajatis koos selle juurde kuuluvate tugiteenustega. Veeldatud gaasi terminali hulka ei arvata gaasihoidlaid.

Võrreldes 2024. aasta veebruariga on Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2009/73/EÜ kehtetuks tunnistatud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiviga (EL) 2024/1788 (direktiiv 2024/1788)² ning Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EÜ) nr 715/2009 tunnistatud kehtetuks Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusega (EL) 2024/1789 (määrus 2024/1789)³.

Direktiivi 2024/1788 artikkel 2 punkti 33 kohaselt on **maagaasi veeldusjaam** – terminal, mida kasutatakse maagaasi veeldamiseks või veeldatud maagaasi impordiks, mahalaadimiseks ja taasgaasistamiseks, kaasa arvatud taasgaasistamiseks ja selle järel ülekandesüsteemi toimetamiseks vajalikud abiteenused ja ajutised hoidlad, kuid välja arvatud kõik hoidlatena kasutatavad veeldatud maagaasi terminalide osad.

Määruse 2024/1789 artikkel 2 lõike 1 punkti 65 järgi on **maagaasi veeldusjaam** – direktiivi 2024/1788 artikli 2 punktis 33 määratletud maagaasi veeldusjaam.

Määruse 2024/1789 artikkel 2 lõige 1 punkti 25 järgi on **maagaasi veeldusjaama võimsus** – sellise veeldatud maagaasi terminali võimsus, mida kasutatakse maagaasi veeldamiseks või veeldatud maagaasi impordiks, mahalaadimiseks, abiteenusteks, ajutiseks hoiustamiseks ja taasgaasistamiseks;

Määrus 2024/1789 on otsekohalduv. Kuna esinevad vastuolud MGS-i ja määruse (EL) 2024/1789 terminite definitsioonide vahel, kohalduvad antud juhul määruses 2024/1789 sätestatud alused (EL-i õiguse ülimuslikkus ehk esimus). Seega ei kohaldu MGS § 2 punktis 13 toodud definitsioon.

Antud juhul ei ole FSRU terminalina käsitlemisel määravaks vaid see osa määruse 2024/1789 terminist, kas FSRU-d kasutatakse maagaasi veeldamiseks, veeldatud maagaasi impordiks, mahalaadimiseks, ajutiseks hoiustamiseks ja taasgaasistamiseks või mitte. Väga selgelt on määravaks asjaoluks ka määruse (EL) 2024/1789 termini järgi sinna juurde kuuluvate abiteenuste osutamine.

Määruse (EL) 2024/1789 artikkel 2 lõige 1 punkti 68 ja direktiivi (EL) 2024/1788 artikkel 2 punkti 36 järgi on **abiteenused** kõik teenused, mida on vaja juurdepääsuks ülekandevõrkudele, jaotusvõrkudele, maagaasi veeldusjaamadele või maagaasihoidlatele ning nende käitamiseks, kaasa arvatud koormuse tasakaalustus-, segamis- ja inertgaasi lisamiseseadmed, välja arvatud eranditult ülekandesüsteemi haldurite poolt nende ülesannete täitmisel kasutatavad rajatised.

FSRU ei paku abiteenuseid endale, sest tal on kõik vajalik veeldatud gaasi taasgaasistamiseks ja ülekandevõrku saatmiseks olemas. FSRU-d oleks võimalik käsitada terminalina siis, kui FSRU seisaks Pakrineeme sadamas kai juures ning erinevatel veeldatud gaasi tankeritel ehk kolmandatel isikutel oleks seal võimalik käia oma laadungit taasgaasistamas ja ülekandevõrku saatmas. Kuna kolmandatele isikutele veeldatud gaasi taasgaasistamise teenust ja gaasi ülekandevõrku toimetamise abiteenuseid ei osutata, siis ei ole võimalik FSRU-d, kes tuleb Pakrineeme sadamasse lühiajaliselt ainult ühe laadungi veeldatud gaasi taasgaasistamiseks ja

² Kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401788

³ Kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401789

ülekandesüsteemi toimetamiseks, käsitleda veeldatud gaasi terminalina, sest see ei tegutse terminalina.

Eeltoodut toetavad ka Kliimaministeerium⁴ ja Elering AS. Nii on Kliimaministeerium nõustunud, et kui Pakrineeme sadamasse tuuakse FSRU lühiajaliselt, näiteks kümneks päevaks, mille puhul taasgaasistatakse ja toimetatakse ülekandevõrku ainult üks laadung veeldatud gaasi ning seejärel FSRU lahkub, on tegemist vabaturuteenusega, mitte veeldatud gaasi terminali teenuse osutamisega MGS-i mõistes. Elering AS-i hinnangul ei tulene direktiivist 2009/73/EÜ ja tänaseks välja töötatud direktiivist 2024/1788 ja määrusest 2024/1789 keeldu, et gaasi ülekandevõrguga ei võiks liituda nn ühekordselt FSRU oma lasti ülekandevõrku andmiseks.

Pakrineeme liitumistingimuste punktide 1.1–1.3 järgi (kokkuvõtvalt) sätestavad liitumistingimused korra Pakrineeme sissevoolupunktis gaasi või taasgaasistamise võimekusega veeldatud gaasi lasti vedava laeva gaasipaigaldise **ühekordseks liitumiseks** ning laeval asuva liitujale kuuluva olemasoleva gaasi lasti **ühekordseks sisestamiseks ülekandevõrku**. Samuti, et Pakrineeme liitumispunktis on laeva ühekordse olemasoleva gaasi lasti sisestamiseks ülekandevõrku rajatavat võrguühendust võimalik kasutada ainult **tähtajaliselt** ja **tootmissuunaliselt**.

Lähtudes eeltoodust, Konkurentsiameti hinnangul on Elering AS Pakrineeme liitumistingimustes lähtunud MGS-s ja Euroopa Liidu õigusaktides toodud terminali määratlusest, kuivõrd kolmandatele isikutele veeldatud gaasi taasgaasistamise teenust ja gaasi ülekandevõrku toimetamise tugiteenuseid Pakrineeme liitumistingimuste järgi ei osutata.

2. Kas Pakrineeme liitumistingimused tuleb tulenevalt MGS § 22 lg-st 15¹ esitada enne kehtestamist Konkurentsiametile?

MGS § 22 lõige 15¹ sätestab, et võrguettevõtja esitab Konkurentsiametile tingimused piiriülesele taristule juurdepääsuks ning meetodika võimsuse jaotamiseks ja ülekoormusega tegelemiseks. Konkurentsiamet on kooskõlastanud Elering AS-i “Ühised võrgulepingu tüüptingimused” (inglise keeles „Common Regulations for the Use of Natural Gas Transmission System“), milles käsitletakse võimsuste jaotamise ja ülekoormusega tegelemise teemat.

Direktiiv 2024/1788 artikkel 78 lõige 7 punkt e sätestab kooskõlastuskohustuse **piiriülesele taristule juurdepääsu**, sealhulgas võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise menetlusega seotud reeglitele.

Määruse 2024/1789 artikli 6 alusel mõistetakse **juurdepääsuteenusena** eri liiki võimsustoodete pakkumise kohustust, mitte Eesti kontekstis ülekandevõrguga seotud liitumise tingimusi.

Direktiiv 2024/1788 artikkel 31 lõikele 1 peavad liikmesriigid tagama, et rakendatakse ülekandesüsteemidele ning maagaasi veeldusjaamadele kolmandate isikute juurdepääsu süsteemi, mis põhineb kõigile tarbijatele, sealhulgas tarneettevõtjatele kohaldatavatel avaldatud tariifidel ning mida kohaldatakse objektiivselt ja süsteemi kasutajate vahel vahet tegemata. Liikmesriigid tagavad, et reguleeriv asutus kiidab nimetatud tariifid või nende arvutamise meetodika heaks enne nende jõustumist.

Viidatud direktiivi, määruse ja MGS-i mõistes tuleb taristule juurdepääsu tingimuste all

⁴ Kliimaministeeriumi 13.05.2025 seisukoht on AS-ile Elenger Grupp edastatud 27.02.2025.

käsitleda võimsustooteid, nendega seotud tariife ja metoodikaid, mille on Elering AS Konkurentsiametiga kooskõlastanud. Füüsilise võrguga seotud liitumise tingimused kooskõlastamist ei vaja, sest võrguettevõtja väljastab liitumistingimused vaid konkreetse liituja taotluse alusel (MGS § 18 lõige 4). Seetõttu MGS-i alusel liitumistingimuste kooskõlastamise kohustus puudub.

3. *Kas Pakrineeme liitumistingimused on kooskõlas MGS § 22 lg-st 9 tuleneva kohustusega järgida võrguteenust osutades turuosaliste võrdse kohtlemise põhimõtet. Selgitame, et Pakrineeme liitumistingimused annavad Pakrineeme liitumispunktis liitujale võimaluse esitada liitumistaotlus ning sõlmida liitumisleping kuni 18 kuud enne soovitud võrguühenduse perioodi algust, misjärel on liitujal võimalik broneerida ka sisestusvõimsust. Samas näiteks Inkoo terminali reeglite punkti 9.1.13 kohaselt avalikustab terminali operaator järgneva kalendriaasta tarnegraafiku alles 25. novembriks. Klaipeda terminali reeglite punkti 110 kohaselt avalikustab terminali operaator järgneva aasta graafiku projekti 1. oktoobriks, misjärel toimuvad graafiku osas veel läbirääkimised. See tähendab, et terminalide kaudu LNG-d importivate turuosalistel on võrgu sisestusvõimsust võimalik broneerida oluliselt vähem aega ette kui 18 kuud ja sellised turuosalised on Pakrineeme liitumistingimustega seatud Pakrineeme kaudu LNG-d importivate turuosalistega võrrelduna ebavõrdsesse olukorda.*

On oluline, et isikute juurdepääs Pakrineeme sadamarajatistele/kaikohtadele tagatakse võrdsetel alustel. Seega peab Elering AS kehtestama võrdsetel alustel tingimused kõikidele turuosalistele, kes soovivad liituda Pakrineemes. Pakrineeme liitumistingimused on kooskõlas MGS § 22 lõikest 9 tuleneva kohustusega järgida võrguteenust osutades turuosaliste võrdse kohtlemise põhimõtet.

Kuna viidatud Inkoo ja Klaipeda veeldatud gaasi terminalid ei ole ühendatud Elering AS-i ülekandevõrguga, ei ole Elering AS välja töötanud nimetatud veeldatud gaasi terminalide või nende haldurite liitumistingimusi. Samuti on Pakrineeme ühekordne liitumine võrreldes veeldatud gaasi terminaliteenuse osutamise teenusega erinevad ja seetõttu ei ole võrreldavad Pakrineeme liitumistingimustes nimetatud liitumistaotluse esitamise tähtaeg broneerimistähtajaga, mis on seotud piirkondlike terminalide poolt gaasi terminali importimise ajakavadega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Külli Haab
regulatsiooniteenistuse juhataja-peadirektori asetäitja

Lisa:

1. 21.04.2025 Elering AS vastus